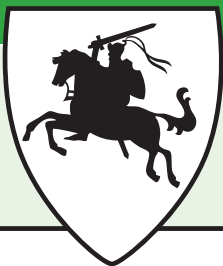

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Skaitanti visuomenė kuriama ne kalbomis

Kažkada mes didžiavomės, kad pas mus daugiausia raštingų žmonių. Kadaisė gyrimės, kad daugiausia lankančių mokyklą. Džiūgavome, kad daugiausia turime išėjusių aukštuosius mokslus. Galiausiai, kaip parodė gyvenimas, girtis nėra kuo. Dabar kuriame skaitančią, išprususią, informacinę visuomenę. Pasikalbėjus su pasvaliete bibliotekininke Danguole Abazoriuviene, liko kirminukas, kad tas kūrimas irgi nevirstų lozungu lyg iš „šlovingosios“ SSRS laikų.

Ne, Pasvalio M. Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė, Lietuvos savivaldybių bibliotekų asociacijos vadovė šito nepasakė tiesiai. Bet tokią nerimą jos balse ir intonacijose galima buvo jausti.

Su Danguole ABAZORIUVIENE kalbėjome apie kaimų ir miestelių bibliotekas, ką veikia jos ir jų bibliotekininkai, kiek tos įstaigos šiandien reikalingos. Labiau nei jos nerimas dėl kaimo bibliotekėlių ateities įstrigo pastebėjimas, kad iki šiol valdžia nesusivokė, kas žmogui ir valstybei yra biblioteka. O pokalbį pradėjome nuo to, kad praėję 2016-ieji buvo paskelbti Bibliotekų metais...

- Muziejų metai, Tarmių metai, Lietuvių kalbos kultūros metai, Bibliotekų metai - šaunu gražu. Taigi, ką paliko praėję metai bibliotekininkams?

- Kai Seimas praėjusius metus paskelbė Bibliotekų metais, mes labai apsidžiaugėme. Labai tikėjomės didelio valdžios dėmesio, kad jis neapsiribos tokiu paskelbimu, kad jį lydės finansavimas. Deja, teko labai nusivilti. Kultūros ministerijoje buvo sudaryta darbo grupė, aš dalyvavau Bibliotekų metų paminėjimo kūrimo programoje, buvome parašę galingą priemonių planą. Bet atsimušėme į tai, kad beveik nėra finansavimo. Mes norėjome, kad būtų daug renginių, akcijų, bet dirbant ėmė pasiekti žinios, kad pinigų numatyta labai mažai. Viso labo 300 tūkst. eurų papildomai knygoms įsigyti. Renginiams gavo Nacionalinė biblioteka, apskritys, o būtent savivaldybių viešosios bibliotekos renginiams negavo nė vieno euro. Ir, aišku, iš didžiulio priemonių plano liko toks susitraukęs planelis su pačiais pagrindiniais renginiais - atidarymu, akcijomis. Tai mus labai nuvylė. Bet bibliotekos, kaip visada, moka save parodyti, daug renginių darė savo jėgomis, pasitelkdamos savanorius, „iš vidinių rezervų“.

- ...gelbėjo rėmėjai, verslas...

- ...su rėmėjais sunkoka. Verslininkų požiūris į bibliotekas kiekvienoje savivaldybėje labai individualus. Jeigu prašai asociacijai, dar gali kažko tikėtis. Bet jeigu renginys vietoje... Turbūt suprantate, verslui reikia reklamos.

- Bet atlyginimai bibliotekininkams šiek tiek padidėjo.

Jaunius Pocius nuotr.

- Tai truputį pajutome kultūrai vadovaujant Šarūnui Biručui. Praėjusiais metais buvo paskutinis, trečias, pakėlimas kultūros ir meno darbuotojams. Bet valdžios dėmesys tuo ir pasibaigė. Labai norėtume, kad pasikeitus valdžiai ir atėjus naujai kultūros ministrei vyktų tęstinumas. Iš susitikimų lyg ir suprantame, kad ji už tai. Bet gerai būtų, kad tai būtų ne vien žodžiai. Kol kas darbų mes nematome.

- Bibliotekininkų lūkesčių sąrašas, spėju, būtų netrumpas. Bet gal kai kam to ir pakanka?

- Norėčiau, kad valdžia vertintų bibliotekas, jų darbą, kuriamą pridėtinę vertę. O tai, atrodo, sudėtinga. Valdžia nemato, kad mes galime būti naudingi. Tarsi nėra supratimo, kad šiuo metu mes esame ne tik įstaigos, kuriose vien išduodamos knygos, bet esame kultūros, švietimo, mokymo, informacijos įstaigos. Norime, kad mus taip ir vertintų. Mes esame lyg tarpininkai tarp žmogaus ir valdžios institucijų. Mes galime labai daug ir vieniems, ir kitiems padėti. Tik labai keista, kad nemato mūsų potencialo.

Baigusi mokyklą aš dirbau bibliotekoje. Ir atlyginimai buvo maži, ir požiūris niekada nebuvo labai teigiamas. Taip buvo visą laiką. Ir

Dialogo tarp mūsų dar nėra, tai nukeliama į ateitį. Iš tiesų, kartais labai sunku ir besuprasti, kodėl taip yra. Mes stebimės estais, kad jie nužingsniavo taip toli. Kai mes dar čia tik kalbėjome Nepriklausomybės pradžioje apie tas bibliotekas, apie jų pažangą, estai jau tą darė. Jų dėmesys kultūrai, bibliotekoms buvo prioritetinė sritis. O pas mus kultūra niekada nebuvo prioritetas. Į kultūrą reikia atsigręžti pirmiausia. Kai kultūra bus stipri, augs ir ekonomika. Mums sako, palaukim, kol paaugs ekonomika, o ji kaip neauga, taip neauga. Neišeina pažaboti emigracijos traukinio, kuris labai greitai lekia, ir didžiulio nusivylimo ir valdžia, ir politika.

- Tikintis šviesesnės ateities gali atsitikti taip, kad nebebus kam bibliotekomis naudotis...

- Aš suprantu, kad mūsų darbas susijęs su demografinė situacija. Jeigu nebus žmonių, ir mūsų nebus. Apie centrus dar nekalbu, bet kaime grėsmė jau kyla. Tada ieškome išeikių. Mūsų Nairių kaimas nėra didelis, apie 300 gyventojų. Patalpos gana prastos, tad kad neuždarytume bibliotekos, sukėlėme į vieną erdvę kultūros centrą, bendruomenę ir biblioteką. Sutarėme, kad gyvensime ir dirbsime kartu, saugodami vieni kitų turtą. Tai naujas modelis, bet ar jis pasiteisins, pažiūrėsime. Kol kas modelis, atrodo, veikia. Yra knygos, yra skaityklėlė, yra kompiuteriai ir internetas. Kitur kuriami daugiafunkčiai centrai. Einant ta linkme biblioteką kaime galima išsaugoti. Bet kaimas sensta, tai tiesa, o seną žmogų, pripažinkime, traukia knyga, tik naujesnę rasti labai sudėtin-

► Kai kultūra bus stipri, augs ir ekonomika. Mums sako, palaukim, kol paaugs ekonomika, o ji kaip neauga, taip neauga

susiformavo tokia nuomonė ir požiūris į bibliotekas. Ir dabar labai sunku visuomenės požiūrį pakeisti ir parodyti, nors mes iš tikrųjų esame kitokie. Ir rašome, ir kalbame, bet to mažai. Reikia, kad požiūrį keistų aukščiausia valdžia, kad bibliotekų reikalingumą ne tik deklaruotų. Aš kartais net stebiuosi ir džiaugiuosi savo žmonėmis, kad dirba kantriai, nors darbas jų nevertinamas.

- O jums nekyla klausimų, kodėl politikai to nenori suprasti?

- Jie tik deklaruoja, ypač dabar. Ir Vyriausybės programoje tai akcentuojama, kad kultūra yra prioritetas. Bet kai išgirsti, kad Kultūros ministerijai reikia bene daugiausia susimažinti lėšų... Kalbama, kad ministerija biudžetą turi apkarpyti ar ne 18 milijonų, tai atrodo, kad gal politikams tik svarbu pakalbėti, kad kultūra yra prioritetas. Tada pradėti galvoti, o gal ir mes nesugebame parodyti, kokie galime būti naudingi.

ga. Ir ką gali jam pasakyti, kai šiemet savivaldybių viešosioms bibliotekoms naujoms knygoms įsigyti vienam gyventojui skirta tik 80 euro centų. Ką galima už tiek nupirkti, turbūt suprantame. Estijoje skiriama 2,5 euro, aš jau nekalbu apie Daniją, Suomiją, kur vienam gyventojui tenka 5-6 eurai. O Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija rekomenduoja, kad 1000 gyventojų tektų 250 knygų. Lietuvoje nuperkama iki 100 knygų.

- Tikintis šviesesnės ateities gali atsitikti taip, kad nebebus kam bibliotekomis naudotis...

- Aš suprantu, kad mūsų darbas susijęs su demografinė situacija. Jeigu nebus žmonių, ir mūsų nebus. Apie centrus dar nekalbu, bet kaime grėsmė jau kyla. Tada ieškome išeikių. Mūsų Nairių kaimas nėra didelis, apie 300 gyventojų. Patalpos gana prastos, tad kad neuždarytume bibliotekos, sukėlėme į vieną erdvę kultūros centrą, bendruomenę ir biblioteką. Sutarėme, kad gyvensime ir dirbsime kartu, saugodami vieni kitų turtą. Tai naujas modelis, bet ar jis pasiteisins, pažiūrėsime. Kol kas modelis, atrodo, veikia. Yra knygos, yra skaityklėlė, yra kompiuteriai ir internetas. Kitur kuriami daugiafunkčiai centrai. Einant ta linkme biblioteką kaime galima išsaugoti. Bet kaimas sensta, tai tiesa, o seną žmogų, pripažinkime, traukia knyga, tik naujesnę rasti labai sudėtin-

► Kai kultūra bus stipri, augs ir ekonomika. Mums sako, palaukim, kol paaugs ekonomika, o ji kaip neauga, taip neauga

ga. Ir ką gali jam pasakyti, kai šiemet savivaldybių viešosioms bibliotekoms naujoms knygoms įsigyti vienam gyventojui skirta tik 80 euro centų. Ką galima už tiek nupirkti, turbūt suprantame. Estijoje skiriama 2,5 euro, aš jau nekalbu apie Daniją, Suomiją, kur vienam gyventojui tenka 5-6 eurai. O Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija rekomenduoja, kad 1000 gyventojų tektų 250 knygų. Lietuvoje nuperkama iki 100 knygų.

Jeigu mes mąstome apie skaitančią visuomenę, žinių visuomenę, išprususią, knygoms lėšų nereikėtų gailėti. Įdomumo dėlei pasakysiu, kad šiemet mūsų ir dar 15 bibliotekų švenčia 80-metį. Jos švietimo ministerio įsakymu vasario ir kovo mėnesiais buvo įkurtos 1937 metais. Aš ruošiau mokslinei konferencijai pranešimą ir studijavau bibliotekos istoriją. Žinote, ką pamačiau? Kaip prasidėjo nuo pirmųjų metų prašymai naujoms knygoms įsigyti, taip ir tęsėsi visais

laikais. 1937-ieji - gyventojai gelbsti biblioteką, dovanoja knygas, žurnalus. Praeina laikotarpis - vėl tas pats, rašoma, prašoma, dovanojama. Atėjo sovietmetis - tas pats. Atėjo Nepriklausomybė - vėl rašome - trūksta lėšų naujoms knygoms. Paskutinis dešimtmetis, mes jau kompiuterizuoti, kuriame naujas paslaugas, o kalbame apie tą patį. Karuselė sukasi metų metus.

- Pasvalys turi bibliobusą. Ar biblioteka ant ratų - ne išeitis kaimui?

- Turime didelį, pasvalietišką. Ir Anykščiai turėjo, bet atsisakė. Jis atvažiuoja į kaimą vienai, dviem arba trimis valandoms. Ateina žmogus, pasiima knygą, pavarto žurnalą, pasinaudoja internetu. Bet tai tik dalinis išsigelbėjimas, jeigu kaime visai nieko nėra. Aš visada sakiau, kad bibliobusas su pora tūkstančių knygų niekada nepakeis stacionarios bibliotekos. Didelis autobusas, degalų reikia nemažai. Jeigu važiuoja žiemą, jis turi šildyti, juk nesėdės vairuotojas ir bibliotekininkė šaltyje. Kaimo žmogui patogų, jeigu moteriškutė gyvena nuošaliai, ji gali paprašyti knygos, atveš į namus. Bet tai brangus malonumas.

- Bet sutikite, kad, mažėjant gyventojų kaime, išlaikyti bibliotekas tampa prabanga.

- Kai pasižiūri į gyventojų skaičių, jų katastrofiškai mažėja. Bet kadangi bibliotekos kaimuose yra tapusios bendruomenių centrais ir šiais laikais teikia daug paslaugų, lankytojų skaičius didėja. Tai rodo mūsų reikalingumą. O apskritai Nacionalinėje, savivaldybių ir apskričių viešosiose bibliotekose pernai apsilankė daugiau kaip 10 milijonų gyventojų.

- Jūs esate daug keliavusi, domėjotės, kaip veikia bibliotekos kitose šalyse. Yra ko pasimokyti?

- Buvau Amerikoje, Prancūzijoje, kitose šalyse. Daugiausia viešosios bibliotekose. Jos turi tinklus, tačiau jie nėra tokie tankūs. Jų veiklos principas panašus. Mes atsiliekame tik valstybės požiūriu į bibliotekas. Tačiau paslaugų gausumu nenusileidžiame, o kai kur gal net įdomiau dirbame.

- Esu girdėjęs svarstymų, kad štai bibliotekininkams gerai, jie, nors ir labai kukliai, gali gyventi knygų pasaulyje atsiriboję nuo visų politinių marazmų. Yra kiek nors tiesos?

- Aš visą laiką bibliotekininkams kartojau, kad išlikimas priklauso ir nuo mūsų pačių, bibliotekininkų. Jeigu tik sėdėsite, nebūsite bendruomenės nariais, nebendrausite su mokykla, su kultūros centru, su bažnyčia, o tikėtai lauksite skaitytojo, tai tokios bibliotekos greit neberekės. Lankytojas visuomet norės sugrįžti į tą biblioteką, kurioje matys degančias bibliotekininko akis.

Ar būsime saugesni mokyklų, kultūros pinigus išleidę tankams?

Vyriausybė priėmė nutarimą iš kiekvienos ministerijos biudžeto paimti tam tikrą pinigų sumą ir skirti prioritetinei sričiai - krašto apsaugai. Esame įsipareigoję tam atiekti 2 proc. BVP, bet kažkodėl mes būtinai bėgame prieš traukinį, - mokėsime 2,5 proc., nors pinigų biudžete trūksta. O metų pabaigoje įvertinsime geriausių projektus ir jiems skirsime lėšų, jeigu jų liks. Ar tai teisinga?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDEJIMO apskritojo stalo diskutavo Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras, pirmasis krašto apsaugos ministras Audrius BUTKEVICIUS, socialinių mokslų daktaras Raimundas KAMINSKAS, Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras, Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys, rašytojas Romas GUDAITIS ir filosofas Krescencijus STOŠKUS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Prisiminiau, Antrojo pasaulinio karo metais pas Vinstoną Spenserį Čerčilį (Winston Spencer Churchill) atėjo aukšti kariškiai ir pasiūlė karui skirti kultūros pinigus. Jo atsakymas buvo: „Jeigu mūsų valstybėje nebūs kultūros, kam mes apskritai dalyvauname kare?“

A.BUTKEVIČIUS: Aš manau, kad valstybės gynybai turi būti skiriama pakankamai lėšų. O visus tuos 20 metų valstybės gynybos reikmės buvo ignoruojamos, kad ir kokiais patriotais dėjos žmonės valdžioje. Ar tai būtų konservatyvusis, ar kairysis sparnas, jie darė viską, kad valstybės gynybos reikmės būtų užmestos, užmirštos. Asmenys, skirti į gynybos vadovų postus, pataikaudavo politikiems ir tiesiog nekėlė šio klausimo nei aštriai, nei kaip nors kitaip. Tad dabar turime situaciją, kai valstybės gynybos sistema yra nustekenta.

Tačiau kalbėti, kad turi būti skiriamos lėšos tik gynybos sistemai, yra didžiulė klaida. Dar pirmojo nepriklausomybės dvidešimtmečio metais garsus karo teoretikas Vytautas Bulvičius išleido knygą „Karinis valstybės rengimas“, kur turi mas omeny ne gynybos ministerijos, ne kariuomenės, bet būtent valstybės rengimas.

Aš noriu pasakyti, kad toje Kultūros ministerijoje, apie kurią kalbata, taip pat turi būti programų, skirtų gynybai. Ir ne iš Kultūros ministerijos reikia atimti lėšas, bet verta klausti, ką šioje srityje mes darome, kad sutvirtintume savo visuomenės pasirengimą gintis.

G.JAKAVONIS: Tarpukariu garsus mūsų partizanas Justinas Lelešius-Grafas yra atkreipęs dėmesį, kad 40 proc. šalies biudžeto buvo skiriama krašto apsaugai, bet jau pokariu negalėjo atsistebėti, kurgi buvo tie visi

mums čia apsimoka juos rengti? O gal dalį programų reikėtų uždaryti, nes kaimyninėse šalyse jų yra stipresnės? Tuo klausimu nėra valstybinio požiūrio.

Užnot paskaičiavę, ko mums reikia, aukštojo mokslo reformatoriai, t.y. Vyriausybė, vykdo dirbtinį komercinį aukštojo mokslo institucijų jungimą, siekdami kontroliuoti tam tikrus materialinius išteklius. Aš švietimo, kultūros nepriešinčiau karinė dalykams, jie vienas po kito eina. Jeigu nebūs patriotų, motyvuotų žmonių, profesionalų, tai kam ta kariuomenė? Tarpukario Lietuva, mano galva, šiuo požiūriu yra kur kas už mus aukščiau, ji daugiau buvo padariusi.

Tos lėšos turbūt bus skiriamos ginkluotei įsigyti, profesionaliai mūsų krašto apsaugos daliai stiprinti. Bet aš būčiau šalininkas, kad būtų įgyvendinta privalomoji karinė tarnyba. Joje galima ne tik išmokyti nau dotis šiuolaikine ginkluote, prapras ti karybos principus, dalyvauti pratybose, patirti įvairiausių sunku mus, bet tai ir tikro patriotizmo mokykla. O man atrodo, kad mes patriotizmo egzamino nelabai išlaikome. Daug kas čia šūkavo, o kiek realiai savanorių? Man asmeniškai keistai atrodo tas labai griežtas šaukiamųjų skaičiaus mažinimas. Ar jų neturėtų būti daugiau?

Tą tikrąjį Tėvynės gynėją, tikrą patriotą turi ugdyti, aišku, mokykla ir visas mūsų gyvenimas. Visi mes turime į ugdyti, visuomenė turi smarkiai prie to prisidėti. Tačiau Lietuva, kuri kūrėsi tarpukariu, nesusidūrė su tokiais iššūkiais, kurių šiandien kyla mums. Pirmiausia tai - internetas, kuris yra ne tik žinių, ne tik mokslo šaltinis, ne tik komunikavimo priemonė, bet gali būti panaudotas ir priešiškais tikslais - siekiant destabilizuoti padėtį šalyje, sukelti nepageidaujamus nuotaikas.

Kitas didžiulis iššūkis šiuolaikinei visuomenei - masinės kultūros standartų įsigalėjimas. Tai poetizavimas instinktu, nuogo kūno, erotikos, nevaržomų jausmų ir nuostatų, kad man viskas galima, kad aš viską galiu.

K.STOŠKUS: Karinė jėga yra viešas, oficialus ir politiška labai patogus klausimas, nes jis susijęs su mūsų įsipareigojimais tarptautinėms karinėms organizacijoms. Tie įsipareigojimai, be abejo, privalomi, pragmatiškas žvilgsnis į valstybės situaciją. Mes to žvilgsnio nebeturime. Deja, reikia pripažinti, kad daugeliu atvejų prie Vyriausybės vairo atsiduria nekompetentingi žmonės. Tas brovimasis per galvas, siekiant įvairiausiomis priemonėmis būtinai užimti aukštą postą, mane stebina. Daugeliu atvejų tie žmonės yra nepajėgūs dirbti savo darbo. Tai didžiulė mūsų problema.

Tas išankstinis tikslas, kad reikia skirti gynybai 2 proc. BVP, jau buvo aiškus anksčiau. Tam reikėjo

spręsti problemą nelabai kas nori, ir visi dažniausiai kaltina mokyklą. Tai suprantama, nes mokyklose yra dedami pamatai. Šio dažniau kalbama ir apie šeimą. Svarbu, kokia yra šeima, paskui kokia mokykla, o toliau aukštoji mokykla. O kokia mes dabar sistema? Turime ją įgalinti vaikams patriotiškai formuoti, nei mokykla įgali.

Ji saistoma programų, o šios savo tendencijas beveik kas ketveri metai keičia.

Aš čia specialiai peržiūrėjau dabartinės Kultūros ministerijos finansuojamas programas. Iš 17 programų jūs nerasete nė vienos, skirtos patriotizmo temai. Nebent vienintelė lituanistikos studijų programa, likusi nuo 2014 metų. Tokia, žodžiu, pridėtine, kaip šuniui penkta koja.

Juk kokioje mes esame atsidūrę keistoje padėtyje? Šis mūsų naujos valdžios atėjimas buvo susijęs su labai gražiaais pažadais, kad kultūros politika bus svarbiausia. Mus visus tai nuginklavo. Kai buvome susitikę su jų lyderiu, jis sakė, kad mums reikia nuo vertybių pradėti. Labai gražu buvo iki rinkimų ir per juos, kai buvo kalbama apie vertybes. Bet kas nutiko po to? Kur tos vertybės dingo? Tokie vaikiški dalykėliai išmetami. Jeigu tik tokias vertybes tepajėgia iškelti, kas tada yra vertybių hierarchija?

Specialiai pasižiūrėjau Valtiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) programą. Ten daug sykių buvo kartojami žodžiai „subalansuotas“ ir „demokratizinis“. Dabar kultūros politikoje irgi tie du principai įrašyti pabrėžtinai. „Demokratinis“, matyt, paimtas iš anksčiau buvusios ministerijos parengtų kultūros plėtros gairių, o „subalansuotas“ jau susijęs su žemdirbiška ideologija, tai ekologinis terminas. Aš pono R. Karbauskio paklausiau, kaip jis įsivaizduoja „subalansavimą“. Sako, mes prižiūrėsime ministerijas ir ministrus.

G.JAKAVONIS: Kultūros ministrė net neslepia, kad jos vyrras gyvena Švedijoje, kad baigusi kultūros ministrės kadenciją išvažiuos ten. Ar gali toks žmogus, kuris nesiruošia čia gyventi, būti mūsų kultūros ministru?

R.GUDAITIS: Jeigu lygintume prieškario Lietuvą, mūsų valstybės aukso amžius, ir dabartinę situaciją, kad ji stiprės, kad moksleiviai ir studentai turės motyvaciją. Bet nuejęs į mokyklą ir paklauses, kokie yra moksleivių ateities planai, girdžiu, kad trečdalis jų, o kai kur net pusė, nori greičiau gauti atestatą ir išvažiuoti. Neva pas mus vieno ar kito dalyko trūksta...

Taip, krašto apsaugos sistema tikrai yra svarbus dalykas, reikalaujantis racionalaus dėmesio ir tam tikrų finansų. Tačiau švietimas, aukštasis mokslas taip pat turi būti įskaičiuojami, kaip ir krašto apsaugos sistema. Mes turime vidurines, aukštąsias mokyklas, bet ar tikrai tiksliai esame apskaičiavę, kokių ir kiek mums reikia istorikų, inžinierių, architektų? Ar tikrai

reikia globos. Galime rūpintis knygomis, bet viskas priklausys nuo to, kas tose knygose bus, atitinkamai tai bus ir bibliotekose. Šio kriterijaus ši ministerija neturi.

Viena programa labai keista. Ji skirta kūrybai ir pavadinta Kūrybinės veiklos programa. Turima galvoje, kad menininkai važiuos į kaimus ir ten ta įvairi kūrybinė veikla bus nustatoma pagal trukmę. Bet toje programoje iškart apibrėžta, kad 3 proc. bus skirti administravimui ir konsultacijoms. Skaitai ir nežinai, ar juoktis, ar verkti. Vadinas, administravimui garantuoti 3 proc., o kas nuo to liks, bus galima skirti tam svarbiausiam uždaviniui. Jeigu tokie dalykai gali vykti, tada trūksta žodžių.

Be vandens juk - niekur. O atsakymas bus: nepasiruošta. Aš buvau vienintelis kvailys Vilniaus savivaldybėje, kuris bandė išgelbėti naikinamas slėptuves ir klausė, o kokius gi resursus privalo turėti savivaldybė, kad galėtų aprūpinti gyventojus krizės atveju bent trims dienoms. Su manimi apie tai buvo nekalbama. Kaip jūs žinote, bet kuri valstybė privalo turėti atsargą, sukauptą krizės atveju. Dabar atsakykite man: ar tie nukarpyti biudžetai eis tai valstybės atsargai sukaupti? Kam jie bus skirti?

G.JAKAVONIS: Šaukštams. **A.BUTKEVIČIUS:** Žmonės, kurie šiandien sėdi Vyriausybėje, neužduoda sau elementarių klausimų. Ir todėl mums jie atrodo labai keisti. Nesvarbu, koks efektyvus būtų Saulius Skvernelis ar visi kiti, bet jis turi puikiai žinoti atsakymus

į mano keliamus klausimus. Jis turi apie tai kalbėti. Valstybės gynyba ne visur yra paslaptis. Yra daugybė dalykų, kurie turi būti viešai pateikiami. Žmonės galų gale turi žinoti, ką valstybė darys vienu ar kitu atveju, kaip jais rūpinsis, kad jiems būtų parengtos elementarių vaistų atsargos. Kad net tuo atveju, jei teiritorija bus okupuota, jų gyvenimo elementarios sąlygos bus kažkokių būdu užtikrinamos. Ir tik tokiu atveju tu suvaldysi ir gresiančią paniką, ir galų gale prisidėsi prie valstybės gynimo. Taigi mano atsakymas yra labai trumpas: taip elgtis visiškai nemąstantys ir nesuvokiantys krizės valdymo pradmenų žmonės. Ir su tokia Vyriausybe nesinori patekti į bėdą.

R.KAMINSKAS: Dalis politikų, ypač prieš rinkimus, daug kalba apie vertybes ir apie tai, ko žmonės turi, bet praėjus tam tikram laikui viskas vyksta kaip paprastoje akcinėje bendrovėje - prasideda buhalterinis mąstymas. Pavirtinamas biudžetas, pagal tam tikrus prioritetus paskirstomos lėšos, o paskui žiūrima, kaip čia buhalteriška sukarpyti, apkarpyti ir pan.

Tarkim, aš manyčiau, kad krašto apsaugai tikrai reikia daug lėšų. Bet ar jos bus tinkamai panaudojamos, ar yra konkretūs planai, ar tikrai bus perkamos reikiamos technologijos, o kaip bus rengiami kariai? Pavyzdžiui, kodėl iki šiol mokyklose nėra karinio rengimo? Kodėl jo nėra aukštesiose mokyklose?

Čia buvo kalbama apie privalomąją karinę tarnybą. Manau, kad, žinant mūsų prastą demografinę pa-

Ar gali toks žmogus, kuris nesiruošia čia gyventi, būti mūsų kultūros ministru?

Raimundas KAMINSKAS
Socialinių mokslų daktaras

do. Įsivaizduokime, prasidėtų lūms ir nesiliautų. Gal Dievulis mums laikys skėtį virš Gedimino kalno ir nieko bloga neįvyks?

Aš manau, svarbu ne tik tarnyba kariuomenėje. Ar esant ekstremaliai situacijai gelbstint Gedimino kalną mūsų kariškiai negali prisidėti? Ar čia turi būti parašyta kažkokia programa? Juk reikia gelbėti mūsų valstybės svarbiausią simbolį. O atostogausime tada, kai įveiksime šitą savo bėdą ir didžiulę gėdą. Plazda dabar mūsų trispalvė tokioje vietoje, o nuleiskim šiek tiek akis ir pasižiūrėkim, kas dabar ten vyksta.

O R.Karbauskio vadovaujamas Seimo Kultūros komitetas privalėtų susirinkti ir parengti medžiagą neeiliniam Seimo posėdžiui, kur visi turėtų būti išklausti dėl Gedimino kalno padėties. Ir po to turi būti priimtas kažkoks sprendimas. Mes gyvename valstybėje vis dėlto.

A.BUTKEVIČIUS: Gal panaudoti Signatarų įstatymo suteiktas galias ir inicijuoti tai, apie ką jūs kalbate?

R.GUDAITIS: Aš pasiūliau signatarams, bet visi pradėjo kalbėti, kad reikia pareiškimų. Na, atseit dar vieno iš daugybės pareiškimų...

K.STOŠKUS: Visi esame linkę į beviltiškumą, kad nieko negalime padaryti. Galime tik pamurnėti ir tokiam pokalbyje išreikšti požiūrį. Pats geriausias pavyzdys - štai sudegę daugiaaukštis namas Londono. Ir iš karto buvo priimtas sprendimas per dvi savaites išskeldinti 15 šitokių namų. Vadinas, normalioje valstybėje visi tokiais atvejais mobilizuojami ir priisiimama atsakomybė, po to seka veiksmai. O čia atsakomybės niekam nėra.

Kita vertus, net kai išgirdau jūsų temos formuluotę, mano pirmą reakciją buvo: o gal ir gerai, kad tų pinigų sumažės? Juk vis tiek jie eina niekais Kultūros ministerijoje. Jie gi neturi strateginio plano, neturi prioritėtų. Jeigu politikoje nėra prioritėtų, gali duoti pinigų, kam tik nori, iš gatvės atėjusiam žmogui. Kadangi dabar nėra rėbų tarp meno ir antimeno, tarp kultūros ir kontrkultūros, kiekvienas gali pretenduoti į tuos pinigus. Dabar jau yra apibrėžimas, kas yra meno kūrėjas, bet iš to apibrėžimo nieko nepaaiškėjo. Tuos pinigėlius „įsisavins“ žmonės, sudarę klanėlį, užėmę tam tikras pozicijas. Tad Lietuvos kultūrai nuo to biudžeto apkarpyimo nė kiek nepagalės. Hėgelis yra pamokęs, kad lazda turi du galus, būitiškai sakant. Kartais blogis į gera išeina. Bet apgalvėtina, žinoma, kad tokie žmonės imasi tokio atsakingo darbo. Mes daug tikėjome iš kultūros politikos ir laukėme, kad galų gale bus valdžia, kuri suprato, jog politika reikia perorientuoti nuo tarnavimo ekonomiškai prie tarnavimo žmogui. Galėjo būti pakloti pagrindai, bet...

Parengė Darius KAUZANAS

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.suzalgirius.lt